

МЕТОДОЛОГІЯ НАГЛЯДУ НА КОСОЛІДОВАНІЙ ОСНОВІ

В умовах глобалізації та інтеграції фінансової діяльності, необхідності протистояти впливу зовнішніх негативних факторів та формування внутрішніх передумов для отримання конкурентних переваг на ринку, вітчизняні банки схиляються до участі в більш широких структурах, консолідуючи власні зусилля з іншими фінансовими та нефінансовими установами – резидентами та нерезидентами України. В свою чергу, світове фінансове співтовариство активно працює над розробкою адекватних механізмів забезпечення стійкості національних банківських систем та світового фінансового ринку. Наглядові дії багатьох країн світу передбачають застосування інструментів, так званого, змістовного банківського нагляду, що базується на проведенні відповідної роботи із виявлення у банків проблем на ранніх стадіях їх виникнення та реального забезпечення фінансово стабільного і безпечного функціонування всієї банківської системи.

Принципи та «межі» практичного застосування консолідації наглядових зусиль за діяльністю банків та об'єднань за їх участі були закріплені, доповнені та розтлумачені в редакціях угод відомих як Базель-I (1988 р.) та Базель-II (2004 р.). Положення перелічених міжнародних документів стали логічним закріпленням тих методологічних розробок, які починаючи з 1975 р. були започатковані та викладені в Конкордантах, Принципах та Директивах ЄС.

Реалістична оцінка відповідності банку наглядовим стандартам повинна враховувати всі фінансово-кредитні інституції, в яких він бере участь або які є дочірніми щодо нього. Саме в цьому полягає ідея консолідованого нагляду. Він є саме тим комплексним підходом банківського нагляду, що дозволяє оцінити стабільність всієї фінансової групи, беручи до уваги ризику, яким може бути підданий банк, незалежно від того чи відображаються зазначені ризики в його звітності та пов'язаних компаній чи ні.

Здійснення нагляду на консолідованій основі за діяльністю банків України не відмінняє проведення поточного моніторингу фінансового стану та умов діяльності кожного із банків – учасників групи (підгрупи), оцінки їхнього рівня ризику та адекватності капіталу. Таким чином, можна стверджувати, що нагляд на консолідованій основі є логічним продовженням ризик-орієнтованого підходу до банківського нагляду і слугує додатковим засобом оцінки

фінансового стану банків із застосуванням форм і методів, аналогічних тим, що застосовуються при нагляді за ними на індивідуальній основі.

Ідентифікація та визнання в Україні банківських груп вимагає від НБУ розробки відповідних підходів до нагляду за їхньою діяльністю, в тому числі, шляхом оцінки, обмежень та управління специфічними ризиками, що притаманні їхній діяльності. Одним із дієвих видів попереджуючого впливу на діяльність банківської групи є встановлення економічних нормативів.

Нагляд на консолідованій основі в Україні став черговим етапом удосконалення механізму реалізації регуляторно-наглядової функції НБУ під впливом інтеграційних процесів на фінансових ринках країни та світу.

Будучи додатковим до нагляду на індивідуальній основі, консолідований нагляд покликаний забезпечити реалізацію попереджувальних заходів НБУ щодо діяльності банків у складі відповідних видів груп та підгруп, тим самим посилюючи змістовну складову процесу, що базується на принципах макропруденційного регулювання та нагляду за установами банківського сектору України. В умовах функціонування банкоцентричної моделі, застосування комплексного підходу сприятиме підвищенню ефективності забезпечення стійкості банків, дозволить вчасно локалізувати виявлені проблеми, не допускаючи порушення стабільності кредитної системи.

Запроваджений в Україні механізм реалізації консолідованого нагляду за діяльністю банків знаходиться на етапі первинної апробації, і спирається на розроблені НБУ інструменти адміністративного та економічного впливу, спрямовані на оцінку, мінімізацію та управління ризиками, що виникають у окремих банків – учасників банківської групи чи банківської групи в цілому.

Башлай, С.В. Методологія нагляду на консолідованій основі [Текст] / Башлай С.В. // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – Суми: УАБС НБУ, 2013. – Т. 2 – С. 12-13.